

ใจ๋อ๋อยใจ๋รัก

อปท เรียนรู้

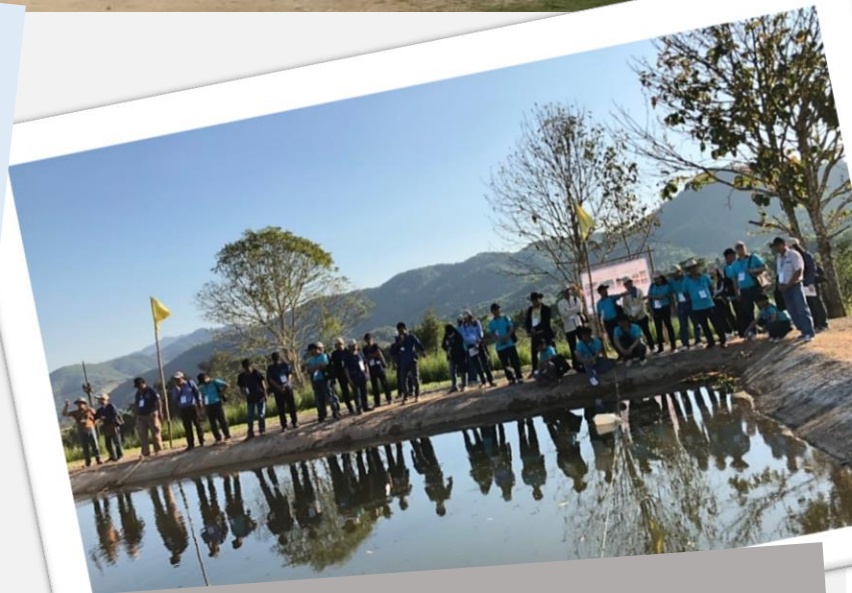
มุ่งสู่การพัฒนา

หลักสูตรอบรม

การเรียนรู้ประสบการณ์

การประยุกต์ใช้

แนวพระราชดำริโครงการร้อยใจรัก

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/9
วันที่ 10 - 11 ธันวาคม 2561
ผู้เข้าร่วมอบรม 60 คน
อบต.แม่สุ่น อ.ฝาง จ.เชียงใหม่

นายปิตรธรรม ฐิตินนตรี วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

ในฐานะตัวแทนสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ กล่าวต้อนรับ หน่วยงานราชการอำเภอ ผู้บริหารท้องถิ่น ส.อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน จากพื้นที่ อบต.แม่สุ่น อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ที่ได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโครงการร้อยใจรักฯ ซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตชายแดนภาคเหนือที่มีปัญหาสำคัญได้แก่ ยาเสพติด ปัญหาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ควรได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งบางหมู่บ้านยังไม่ได้รับการแก้ไข ปัญหาเหล่านี้ แนวทางที่โครงการนี้นำมาใช้คือการประยุกต์ศาสตร์พระราชาและตำราแม่ฟ้าหลวง มาเผยแพร่ให้ผู้นำชุมชนได้ศึกษา เพื่อนำไปปรับใช้แก้ไขปัญหาดตามสภาพของชุมชน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุ่น ก็เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีปัญหานี้

พื้นที่ภายใต้โครงการร้อยใจรักฯ ได้นำองค์ความรู้ศาสตร์พระราชาไปใช้ในการแก้ไขปัญหา เรื่องการป้องกันปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่นำไปพัฒนาพื้นที่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย

หลักสูตรแรก ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน เป็นการเรียนรู้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากโครงการร้อยใจรักฯ ที่นำศาสตร์พระราชามาปรับใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ 4 หมู่บ้านหลัก

หลักสูตรที่สอง เป็นการฝึกปฏิบัติจริง โดยคัดเลือกจาก 60 คนที่ผ่านการอบรมในหลักสูตรแรก ให้เหลือ 20 คน เพื่อเรียนรู้ร่วมกัน ทำจริง รู้ข้อมูลจริงในพื้นที่ ทำงานร่วมกับชาวบ้าน การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาให้เข้ากับพื้นที่ของตนเอง

สิ่งที่คาดหวัง คือ การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากทุกคน เพราะแต่ละกิจกรรม เราจะมาพูดคุยกันว่า ท่านได้เรียนรู้อะไรบ้าง และการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของตนเอง โดยท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งโครงการพัฒนาในการแก้ปัญหานั้น ก็เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ของตนเอง มิใช่ทำเพื่อมูลนิธิฯ หรือหน่วยงานอื่น และเป็นเรื่องที่ดีที่ท่านมีโอกาสมาเรียนรู้ที่นี้ ในขณะที่คนอีกหกสิบล้านคนไม่ได้มาที่นี้

หลักการพัฒนา ทางเลือกในการ ดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายพงษ์พัฒน์ เพิ่มการ เจ้าหน้าที่มูลนิธิ

แม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้บรรยายให้ความรู้ แก่ผู้เข้าอบรมในเรื่องการพัฒนาทางเลือกในการ ดำรงชีวิตที่ยั่งยืนมีเนื้อหาสาระสำคัญคือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง : **การปลูกคน ด้วยการให้คนเป็นศูนย์กลางของปัญหา** โดยมองในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้ การปลูกคนจะใช้กระบวนการทำให้ดูและพาทำ ร่วมคิดและร่วมตัดสินใจโดยยกตัวอย่างการพัฒนาของโครงการพัฒนาตอยตุ่งฯ คือการเปลี่ยนพื้นที่ ฝืนเป็นพื้นที่กาแฟ
2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือมีรายได้ มั่นคงสามารถเพิ่มผลผลิตได้และขั้นยั่งยืน ได้แก่การมีเงินออม มีการรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้

3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ : คือ **การพัฒนาที่ต้องคลุมทุก มิติ** และดูให้ครบตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โดยยกตัวอย่างการพัฒนาในพื้นที่โครงการร้อย ใจรักษ์ ที่ต้องมีการสำรวจข้อมูลจริง ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการคืนข้อมูลเพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของปัญหาของ ตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้านว่าพร้อมที่จะ มีส่วนร่วมลงแรงหรือไม่ เพราะโครงการจะไม่มี การจ้าง แรงงานให้เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งกิจกรรม การพัฒนาจะประกอบด้วย การพัฒนาด้านปศุสัตว์ การ พัฒนาด้านการเกษตร ฯลฯ

4. การวัดผลการพัฒนา จะวัดผลที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดู จากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติที่ทำให้ผลผลิตของ ชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น หาก เป็นการพัฒนาด้านปศุสัตว์ก็จะต้องทำให้อัตราการตาย ของสัตว์ลดลง เป็นต้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

โครงการฯ ได้ร่วมกับชาวบ้านและหน่วยงานราชการ ร่วมสำรวจแหล่งน้ำในพื้นที่เป้าหมาย ทั้งแหล่งน้ำเดิม ภายในหมู่บ้าน ลำห้วย เพื่อหาจุดที่เหมาะสมในการสร้างฝาย บ่อพวงสันเขา โดยวัดปริมาณน้ำและอัตราการไหลของน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวงชอยซีเมนต์ (Soil Cement) เพราะสภาพดินไม่สามารถเก็บน้ำไว้ได้ วิธีการทำคือ ขุดบ่อขนาดกว้าง 13 เมตร ยาว 28 เมตร ลึก 2.50 เมตร นำผสมดินกับซีเมนต์ ในอัตราส่วน 1 : 6 นำไปเทและบดอัดให้แน่นเพื่อไม่ให้มีช่องว่าง เมื่อใส่น้ำลงไปจะได้เก็บน้ำอยู่ ข้อดีคือ ทนทาน อายุการใช้งานยาวนาน และวัสดุหาง่ายในพื้นที่ อ่างพวงชอยซีเมนต์ รับน้ำมาจากต้นน้ำลำห้วยที่ชาวบ้านช่วยกันต่อท่อมาระยะทาง 14 กิโลเมตร นำน้ำมาพักไว้ที่บ่อก่อนปล่อยลงไปแปลงเกษตร ด้วยระบบกัลกน้ำ นอกจากนั้นในเรื่องของการใช้น้ำทางโครงการฯ ได้มีการสอนให้ชาวบ้านรู้จักการวางแผนบนกระดาษ เรื่องการใช้น้ำ และความต้องการน้ำของพืชแต่ละชนิดที่ไม่เหมือนกัน การพัฒนาระบบน้ำ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีการประชุม และชาวบ้านต้องสละแรงงาน โดยที่โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้ งบประมาณที่ใช้ทั้งหมด 57,500 บาท/บ่อ (ไม่รวมค่าแรง) มีแรงงานมาช่วยกันทั้งหมด 100 แรงง ระยะเวลาในการดำเนินงาน 12 วันแล้วเสร็จ มีผู้รับประโยชน์ 7 ครัวเรือน พื้นที่รับประโยชน์ 17 ไร่ อยู่ใน พื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์

คำถามผู้เข้าร่วมอบรม

ถาม : กัลกน้ำต้องใช้น้ำล่อไหม

ตอบ : ล่อ เพราะต้องใช้แรงกระชากน้ำ ลงไปใช้

ถาม : ทำไมถึงใช้วิธีการกัลกน้ำ

ตอบ : เป็นการคงสภาพของบ่อไว้ให้มีอายุการใช้งานนานที่สุด เพราะวิธีการนำน้ำไปใช้ทุกๆ ไปนั้น จะวางท่อ ฝังท่อกับบ่อ อาจทำให้ตัวบ่อเสียหาย ที่สำคัญประหยัด

ถาม : บ่อนี้ต่อมาจากแหล่งน้ำที่อยู่ไกลออกไป 14 กิโลเมตร

ตอบ : ไม่ใช่ ที่ต่อมาจากแหล่งน้ำที่อยู่ห่างออกไป 14 กิโลเมตร นั้น เป็นน้ำเพื่อการอุปโภค ส่วนบ่อนี้ต่อมาจากบ่อแม่ที่ล้นมาจากห้วยसान

ถาม : การต่อน้ำมาเช่นนี้เดือดร้อนคนที่อยู่พื้นที่ลุ่มหรือไม่

ตอบ : ไม่ เพราะปริมาณน้ำมากเพียงพอ

ถาม : น้ำที่ใช้บริโภคสะอาดไหม

ตอบ : สะอาดกินได้ แต่เราก็มีระบบกรองไว้ใช้ในครัวเรือนด้วย

ถาม : ระบบการกัลกน้ำขั้นที่สูงใช้ระบบใด

ตอบ : ใช้เครื่องตะบันน้ำ โดยใช้ระบบแรงดัน

ถาม : เงินในกองทุนน้ำมีรายจ่ายไหม

ตอบ : ตอนนี้อย่างไม่มี แต่หากท่อแตกหรือเสียหาย เราต้องดูแลรักษาเอง เพราะโครงการร้อยใจรักษ์ ให้เราบริหารจัดการกันเองในชุมชน

ถาม : งบประมาณที่ใช้ในการต่อท่อ 14 กิโลเมตร ใช้งบประมาณเท่าไร

ตอบ : 10 ล้านบาท ชาวบ้านต้องสละแรงงาน

ฐานที่ 2 เกษตรพอเพียง พืชระยะยาวไม้ผล

พื้นที่ปลูกไม้ผลระยะยาว มีพื้นที่ประมาณ 17 ไร่ ปลูกไม้ผลรวม 10 ชนิด เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ ฯลฯ แต่ละชนิดปลูกเพื่อพอกินก่อน เหลือจึงขาย โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืชและความสูงของพื้นที่ วัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านช่วยสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งเป็นป่าใช้สอย ป่าอนุรักษ์ เนินเขา ที่ดอน และที่นา

1. ป่าอนุรักษ์ เน้นป้องกันไฟป่า ให้ชาวบ้านเป็นผู้ดูแลป่า มีการตั้งกองทุนดูแลป่า มีเงินในการ สนับสนุน ดูแลไร่ละ 10 บาท หากเกิดไฟไหม้ป่าจะหักเงินจากกองทุนไร่ละ 500 บาท
2. ป่าใช้สอย เน้นการดูแลไม้ที่มีอยู่เดิม สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในครัวเรือน ได้แก่ ไม้ สามารถตัดมาใช้ได้แต่ต้องปลูกเพิ่มเติมทุกช่วงฤดูฝน
3. เนินเขา ต้องทำระบบน้ำให้ครอบคลุม สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจ ไม้ผลกินได้ เช่น เงาะ ลองกอง ทุเรียน ไม้มะม่วง กล้วย กาแฟ ฯลฯ
4. ที่นา ต้องเพิ่มผลผลิตข้าว เพิ่มรายได้โดยการปลูกพืชหลังนา ปลูกหญ้าเนเปียร์ปากช่อง และหญ้าเนเปียร์หวานใช้เลี้ยงสัตว์ ช่วยลดต้นทุนการทำอาหารสัตว์
5. นอกจากนี้ ยังร่วมกับชุมชนในการพัฒนาต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้เพื่อการส่งออก จากเดิมที่ชุมชนปลูกมะม่วงเพื่อจำหน่าย แต่ขายไม่ได้ราคาและขาดทุน เพราะต้นทุนการผลิตสูง และถูกพ่อค้าคนกลางกดราคา โครงการฯ จึงเชื่อมโยง CP ดอยคำให้เป็นแหล่งตลาดรับซื้อมะม่วง

คำถามผู้เข้าร่วมอบรม

ถาม : หากหมู่บ้านอื่นอยากเข้าร่วมโครงการจะรับหรือไม่

ตอบ : ช่วงนี้ยังไม่ขยายโครงการถึงหมู่บ้านอื่น คงเน้น 4

หมู่บ้านหลักก่อน หากภายใน 2-3 ปีนี้โครงการ

ดำเนินการผลสำเร็จอาจจะขยายไปหมู่บ้านอื่น

ถาม : ทุเรียนปลูกมาก็เดือนแล้ว และโรคของทุเรียนมีอะไร

ตอบ : ปลูกได้ 5-6 เดือนแล้ว และโรคของทุเรียนมีโรครา

น้ำค้าง การให้น้ำทุเรียนสามารถให้ได้ทุกวัน แต่อย่า

ให้แฉะเกินไป ต้นพันธุ์ซื้อมาจากพิษณุโลก

ถาม : พื้นที่โครงการมีกี่ไร่ เช่าชาวบ้านไร่ละกี่บาท

ตอบ : พื้นที่ทั้งหมด 75 ไร่ เช่าชาวบ้านไร่ละ 3,000 บาท/ปี

ถาม : มะม่วงที่ปลูกเป็นของโครงการฯ หรือไม่

ตอบ : เป็นของชาวบ้าน ซึ่งโครงการเป็นผู้ส่งเสริมองค์ความรู้

ถาม : ถ้าชาวบ้านพื้นที่อื่นมีการรวมกลุ่ม แล้วมีผลผลิต สามารถ

เอามาขายที่โครงการได้หรือไม่

ตอบ : ยังไม่ได้ เพราะส่วนใหญ่โครงการเป็นผู้หาตลาดให้

อนาคตอาจจะมีการขยายไปยังพื้นที่นอกโครงการ

ฐานที่ 3 ความมั่นคงทางอาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว การปลูกข้าวพันธุ์อีโต เป็นการนำเอาข้าวพันธุ์ท้องถิ่นในพื้นที่มาปลูก โดยการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว จาก 600 กิโลกรัม/ไร่ เป็น 800 -1,000 กิโลกรัม/ไร่ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะซื้อข้าวกิน เพราะพื้นที่ปลูกข้าวมีปริมาณน้อย รวมถึงผลผลิตที่ตกต่ำ จึงหันไปปลูกพืชชนิดอื่น เพื่อนำเงินมาซื้อข้าวกินแทน ทางโครงการฯ มีแนวคิดหากเพิ่มผลผลิตข้าวได้ก็สามารถมีข้าวเพียงพอต่อการบริโภค เหลือกินสามารถขายในชุมชน รวมถึงช่วยลดปัญหาการใช้สารเคมี

การทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร (1 ไร่ 1 แสน) เป้าหมายคือ อยาให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสาน เพื่อบรรลุเป้าหมายคือ มีความรู้และสามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ ในพื้นที่ 1 ไร่ วิทยากรได้พูดถึงสภาพที่ดินเป็นแปลงที่ไม่สามารถเพาะปลูกได้ เนื่องจากเป็นหินและไม่มีแร่ธาตุในดิน ช่วงแรกคือ การปรับปรุงดินด้วยการห่มดิน เพื่อปรับโครงสร้างดิน และ ปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน มีทั้งพืชระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว สรรพน้ำ และปศุสัตว์ ดำเนินการมาแล้ว 6 เดือน ขายผลผลิตได้ 7,000 บาท ขายให้กับโครงการเพื่อประกอบอาหาร เป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชน รวมถึงฝึกทักษะให้กับเกษตรกรที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน รวมถึงการกระจายความรู้สู่ชุมชน

คำถามผู้เข้าร่วมอบรม

ถาม : ไม้พุง สามารถนำมาปลูกที่โครงการฯ ได้ไหม เนื่องจากเป็นไม้เศรษฐกิจ

ตอบ : พื้นที่ยังไม่มีมีการปลูกพืชชนิดนี้ แต่มีการปลูกพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ เช่น มะม่วง มะนาว หรือแม้กระทั่งทั้งจั่วดอกแดง ได้ต้นมีกาแฟ

ถาม : ทำไมต้องเป็นพันธุ์ข้าวอีโต ทำไมไม่เป็นชนิดอื่น ที่สร้างรายได้

ตอบ : เป็นข้าวพันธุ์ของท้องถิ่น หรือที่เรียกพันธุ์ข้าว กข. 21 สามารถนั่งและหุงกินได้

ถาม : 1 ไร่ 1 แสน นำเงินมาจากไหน

ตอบ : รายได้ส่วนใหญ่มาจากปศุสัตว์ และ มาจากการขาย การกิน การให้

ถาม : จะทำอย่างไรที่จะชักชวนคนในชุมชนมาร่วม

ตอบ : ทำเป็นตัวอย่างให้เห็นก่อน แล้วชาวบ้านจะบอกต่อ ถ้าเห็นผลจริง

ถาม : ทั้ง 4 หมู่บ้าน ได้เข้าร่วมกับโครงการคิดเป็นกี่เปอร์เซ็นต์

ตอบ : 100% เข้าร่วมกับโครงการฯ

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปศุสัตว์

ในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ได้มีการดำเนินการส่งเสริมการทำปศุสัตว์ ในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการทำปศุสัตว์หรือเลี้ยงสัตว์ประเภทใด ซึ่งหลังจากนั้นได้ส่งเสริมพันธุ์สัตว์ให้กับชุมชน และให้องค์ความรู้ในชุมชน โดยแบ่งการดำเนินการ ดังนี้

1. ส่งเสริมพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากี แคมป์เบลล์ ทั้งนี้ โครงการร้อยใจรักษ์มีการสร้างคอกเลี้ยงจำนวน 2 คอก คือคอกเปิดไข่ 120 ตัว คอกไก่ดำภูพาน 3 สายพันธุ์ (ภูพาน 1 ดำทั้งตัว ภูพาน 2 ขนสีขาวที่เหลือดำและ ภูพาน 3 ขนสีทองที่เหลือดำ) เปิดไข่ 1 ตัวให้ผลผลิต 280 ฟองต่อปี โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านสมาชิกปศุสัตว์ 731 ครัวเรือนจะเลี้ยงไก่ หมู วัว และกระบือ ซึ่งปัญหาหลักคือเรื่องโรคระบาด ก่อนที่โครงการร้อยใจรักษ์จะเข้ามา ชาวบ้านขาดองค์ความรู้ ขาดบุคลากรที่ให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหา และขาดเวชภัณฑ์ แต่ในปัจจุบันได้มีอาสาปศุสัตว์ได้เข้าไปดูแลช่วยชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาแล้ว
2. การสร้างกองทุนอาหาร โดยโครงการร้อยใจรักษ์ได้ส่งเสริมการทำอาหารสัตว์เพื่อใช้ในการทำปศุสัตว์เอง เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร และเพิ่มผลผลิตต่อไป
3. การสร้างกองทุนวัคซีน โครงการฯ มีการสร้างกองทุนวัคซีนเพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านทำวัคซีนเองเพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

คำถามผู้เข้าร่วมอบรม

ถาม : หมูที่โครงการฯ มาส่งเสริมให้เลี้ยง พันธุ์อะไร

ตอบ : พันธุ์ดอยตุง มาจากดอยคอง คุณสมบัติลูกตกเนื้อเยอะ ไขมันน้อย

ถาม : เป็ดที่โครงการฯ มาส่งเสริมให้เลี้ยง พันธุ์อะไร

ตอบ : พันธุ์กากีแคมป์เบลล์ เป็นเป็ดที่ไข่ได้ตลอดทั้งปี

ถาม : ถ้านำหมู ไก่ เป็ด ในโครงการฯ ไปขยายในพื้นที่ต่างๆ จะได้ไหม

ตอบ : ปัจจุบันโครงการฯ ยังไม่มีนโยบายที่ขยายไปยังพื้นที่อื่น

ถาม : เป็ดพันธุ์นี้สามารถปล่อยในสวนส้มได้หรือไม่

ตอบ : ได้ครับ แต่ต้องดูเรื่องยา และสารเคมี เพราะไม่เช่นนั้น เป็ดอาจจะตายได้

ถาม : เป็ดที่เลี้ยงไว้มีการเพาะลูกไว้ไหม

ตอบ : ยังไม่มี แต่ในตลาดทั่วไปมีขาย

ถาม : ไก่ดำภูพานกิโลละกี่บาท

ตอบ : กิโลกรัมละ 250 บาท ขำแหละเรียบร้อย แต่ถ้าซื้อเป็นตัวมาเลี้ยงจะขายเป็นคู่ คู่ละ 1,500 บาท โดยเลี้ยง 4 เดือนขายได้

นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่เมาะ ได้เกริ่นนำโครงการ ร้อยใจรักษ์ และได้แนะนำพ่อหลวงสุรรัตน์ในการนำเสนอ แผนงานการดำเนินโครงการในระยะที่ผ่านมาและพ่อหลวงสุรรัตน์ได้บรรยายถึงความเป็นมาและเหตุผลที่เข้าร่วมการ ดำเนินโครงการ ดังนี้

ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้ มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชน เกิดความเดือดร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้า มาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้ง ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็น จำนวนมากและได้จัดประชาคมเพื่อหาความร่วมมือในการ ดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุม เห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด ในการ ดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยसानหมู่ 10 เข้าร่วมโครงการ ศึกษาดูงานต่อมามีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านที่เข้าร่วม การพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาาร่วมกัน และได้ ร่วมการศึกษาดูงานในลำดับต่อมา

ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่ สํารวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคมหลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูล แล้วคืนข้อมูลให้ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ทราบปัญหาจากการ สํารวจ หลังจากนั้นได้เข้าร่วมรับฟังปัญหา และความต้องการ ของชุมชน ซึ่งชาวบ้านได้สะท้อนปัญหามาเป็นจำนวนมาก

แต่ทางโครงการฯ ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชาคมซึ่งในเวที การประชาคมได้มีหลายหน่วยงานเข้ามาร่วมรับฟัง และได้ เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา จากการจัดเวทีประชาคม ทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหา อาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้ว หน่วยงานปกครองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการ ประชาคมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง ยกตัวอย่างปัญหา ยา เสพติด ผู้ติดยาเสพติดมีการสร้างกฎระเบียบชุมชน มีบทลงโทษ ตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับได้ในระยะที่ 1 คือ จะโดนตักเตือนและ ต้องเข้ารับการบำบัด
2. ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับได้ในระยะที่ 2 คือ จะปรับผู้ปกครอง 5,000 บาทและส่งเข้ารับการบำบัด
3. ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับได้ในระยะที่ 3 คือ จะปรับกรรมการ หมู่บ้าน 10,000 บาท พร้อมส่งเข้ารับการบำบัด
4. ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับได้ในระยะที่ 4 คือ แจ้งความดำเนินคดี ตามกฎหมาย
5. ขับไล่ออกจากหมู่บ้าน

ท้ายที่สุดได้ฝากหมู่บ้านเครือข่ายพื้นที่ที่ข้างเคียงโครงการฯ ได้นำต้นแบบการพัฒนาของโครงการฯ ทั้ง 4 หมู่บ้าน นำไปปรับ ใช้ในการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่

ถาม : ต้นทางของยาเสพติดมาจากพื้นที่ใด

ตอบ : จากบन्दอย แแถบชายแดนพม่า

ถาม : มาตรการหมู่บ้านที่มีการบังคับใช้ที่ปรับ 5,000 บาทเงินจากค่าปรับนำไปใช้ทำอะไร

ตอบ : นำเข้ากองกลางของหมู่บ้าน

ถาม : การจัดการน้ำของแต่ละหอย่อมบ้าน มีการจัดการอย่างไรและใช้น้ำจากที่ไหน

ตอบ : แต่ละหอย่อมบ้านมีการจัดการโดยคณะกรรมการ มีการประชุมและมีการตรวจวัดปริมาณน้ำ ในช่วงฤดูฝนและฤดูแล้ง เพื่อให้เพียงพอต่อการนำมาใช้

ถาม : มาตรการที่มีการบังคับใช้ในหมู่บ้านที่มีการปรับเงิน เงินที่ได้นำไปทำอะไร

ตอบ : การลงโทษในกรณีทำร้ายร่างกาย ต้องชดใช้เป็น ค่ารักษาพยาบาล โดยเงินที่ได้นำไปเป็นกองทุน เพื่อบริหารจัดการงานในชุมชนต่อไป

ถาม : การพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชนในกรณีที่เป็นหอย่อมบ้านมีการจัดการดูแลอย่างไร

ตอบ : น้ำที่ได้เป็นน้ำธรรมชาติการสร้างระบบน้ำนั้น ชาวบ้านจะต้องมีส่วนร่วมในการดูแลและบริหารจัดการน้ำใช้ให้ครบทุกหลังคาเรือน

ถาม : การดำเนินการในโครงการร้อยใจรักชนนั้น มีมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง มีคุณชาย เข้ามาดำเนินการโดยตรงจึงประสบความสำเร็จ แต่ในกรณีที่กลับไปดำเนินการจะดำเนินการอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ

ตอบ : การดำเนินโครงการที่ขยายผลไปยังพื้นที่ใกล้เคียง เป็นการดำเนินการแบบเดียวกันกับโครงการร้อยใจรัก

นายพงษ์พัฒน์ เพิ่มการ : เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ได้แนะนำผู้ที่ได้รับบำบัดและกลุ่มชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ คุณรัชนี ตัวแทนชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น คุณสองแสง ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และ คุณสมบุญ อาสาทำดีรุ่นที่ 1 ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ดังนี้

สองแสง : จุดเปลี่ยนที่หันหลังให้ยาเสพติด คืออยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง สาเหตุที่ติดยาเสพติดเริ่มจากที่พ่อเสพติดให้อยากลองเสพบ้าง จากนั้นก็ติดและเสพด้วยกัน โดยตนเป็นคนไปซื้อยา เคยไปซื้อไกลที่สุดถึงพม่าเคยโดนจับ 4 ครั้ง ครั้งแรกถูกจับเพราะรับผิดแทนพ่อเคยติดคุกนานสุด 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้าจำนวน 25 เม็ด และเคยคิดฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากญาติ โดยวิธีการกินยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า 2 ขวด แต่มีชีวิตรอดมาได้ เนื่องจาก อบต. ทำตอนนำตัวส่ง รพ. แม่ยาย หลังจากนั้นก็ยังกลับเสพต่อเพราะต้องเสพเพื่อระงับความเจ็บปวด แต่เมื่อผู้ชายเข้ามาจึงเป็นจุดเปลี่ยนที่อยากจะทำจริง ๆ อยากเปลี่ยนแปลงตัวเองและอยากจะทำความดี

รัชนี: เป็นชาวบ้านห้วยसान อย่างที่รู้ที่บ้านห้วยसानมีปัญหาเสพติด รองลงมาก็ปัญหาเรื่องน้ำ มีการปกครองแบบใช้อิทธิพลกำกับชาวบ้านในพื้นที่ไม่มีสิทธิไม่มีเสียง แต่เมื่อผู้ชายเข้ามาหลังจากการกวาดล้างอิทธิพลดังกล่าว เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น เพราะได้เข้ามาพัฒนา

เปลี่ยนแปลงบ้านเราในทางที่ดีขึ้น สาเหตุที่คนในชุมชน คำ และเสพ นั้น เพราะว่าไม่มีทางเลือก ในส่วนชีวิตเราเอง เรื่องเศรษฐกิจเรื่องการค้าขายมันดิหาเงินง่ายไม่ต้องดิรน เพราะขอจากญาติที่ค้าขาย อยากรไอะไรก็ได้ มีลูกเมื่อก่อนไม่สนใจลูกเพราะคิดว่ามีเงิน

มานิต : เมื่อก่อนอยู่จังหวัดสุพรรณบุรี มาได้แฟนอยู่บ้านยะลา สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดปัญหาชีวิต เข้าร่วมโครงการครั้งแรกโดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัดภายใต้ชื่ออาสาทำดี ซึ่งทางทหารให้ได้ข้อเสนอว่าหากบำบัดแล้วจะมีงานให้ทำ มีชีวิตที่ดีขึ้น

ความรู้สึกหลังจากเสร็จสิ้นการบำบัด รู้สึกดีมาก คนที่ชุมชน ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทุกคนให้การต้อนรับดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

สมบุญ : ก่อนเรียนไปครบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย โดยเริ่มเสพเมื่ออายุ 13 ปี เริ่มจากเสพกันชาและเสพผงขาว เสพมาเป็นเวลา 10 ปี เคยบำบัดหลายครั้ง แต่ก็กลับทำเหมือนเดิมเพราะเกิดจากสภาพแวดล้อมรอบข้างที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง และตนเป็นคนไปหาขายเองมีเยอะก็ขายให้เพื่อนบ้าง ซึ่งเป็นการขายลักษณะกลุ่มรายย่อย

การเข้ามาโครงการอาสาทำดี มีพี่ ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่ เพื่อน รอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

ถาม : หาของป่าไม่ได้จะอย่างไร และ 1 วันใช้เงินกี่บาท

ตอบ : เามาจากเพื่อน เนื่องจากมีเพื่อนจำนวนมากและ 1 วัน ใช้เงินประมาณ 7,000 บาท/วัน เพื่อชื้อยา

ถาม : เคยติดคุกไหม แล้วพอจะอยู่อย่างไร

ตอบ : เคยติดคุก 4 ครั้ง โดยติดคุก 1 เดือนก็ออกมา สะสมยาไว้ให้พอ

ถาม : กินวันละกี่เม็ด ราคาเม็ดละกี่บาทที่ซื้อ

ตอบ : วันละ 15 เม็ด สูงสุด 200 เม็ด ราคา 2,500 บาท/ครั้ง

ถาม : นำความรู้จากโครงการฯ ไปขยายต่อให้กับพื้นที่ใน หมู่บ้านหรือไม่

ตอบ : มีการทำกิจกรรมทำขนม ทุกวันอาทิตย์ เพื่อให้การมีส่วนร่วมและการพูดคุยกัน

ถาม : อยากสอบถามว่า ผู้ที่ไม่เคยเสพยาขาว แต่ลอง 2 ครั้ง แล้วอยากที่จะเสพยาอีก นั้นหมายความว่ามีการเสพยาแล้วใช่หรือไม่

ตอบ : ถ้ามีความอยากรู้หมายถึงมีอาการเสพยาแล้ว แต่ ถ้าไม่มีความต้องการก็ไม่ได้ติด ขึ้นอยู่ที่จิตใจของแต่ละคนด้วยเช่นกัน

ถาม : ตอนที่ผู้ติดยาเข้ารับการบำบัดมีอาการหงุดหงิดไหม

ตอบ : มีอาการหงุดหงิดครับ แต่ทางพี่ๆ ทหารและพยาบาลมีการเข้ามาทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง และคอยติดตามอย่างสม่ำเสมอ

ถาม : สาเหตุที่กลับไปเสพยาเสพติดอีก มาจากเหตุผลอะไร

ตอบ : จากสภาพแวดล้อมในหมู่บ้าน/ชุมชน ครอบครัว ไม่ให้ โอกาสเขาเหล่านั้น ถ้าไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ ไม่มีใคร ยอมรับ ก็จะกลับไปเสพยาเหมือนเดิม

ถาม : การจำหน่ายยาเสพติดในพื้นที่ มีวิธีการหาลูกค้าอย่างไร

ตอบ : ลูกค้าประจำมาจากผู้เสพ ที่เคยมาซื้อและรายใหม่ที่เข้ามา จะมาจากผู้เสพทั้งหมด โดยการบอกต่อกันหรือไม่ก็ผู้เสพ เป็นพ่อค้าคนกลางซื้อขายต่อให้

ถาม : ในบ้านห้วยส้านมีการติดกล้องวงจรปิดไหม

ตอบ : มีบางครัวเรือนที่ติดกล้องวงจรปิด เนื่องจากไม่อยู่ในพื้นที่ จึงต้องติดกล้องไว้เพื่อกันขโมย แต่ถ้าเป็นเมื่อก่อนจะมีผู้มีอิทธิพลติดกล้องวงจรปิดเพื่อดูสถานการณ์ในชุมชน และผู้ต้องสงสัยที่จะเป็นสายให้ตำรวจทหาร

ถาม : ในหมู่บ้านมีครัวเรือนที่โดนวิสามัญหรือไม่ ถ้ามีจะช่วยเหลือ ครัวเรือนนั้นอย่างไร

ตอบ : มีครับ ทางทหารจะเข้ามาช่วยเหลือ และให้อยู่กับญาติพี่น้อง

ถาม : มีวิธีการอย่างไรให้ตรวจฉี่แล้วไม่พบสารเสพติด

ตอบ : บางรายกินเบียร์ผสมผงชูรส บางรายกินเบียร์ในปริมาณ มากๆ ให้ขับสารเสพติดในร่างกายให้หมด

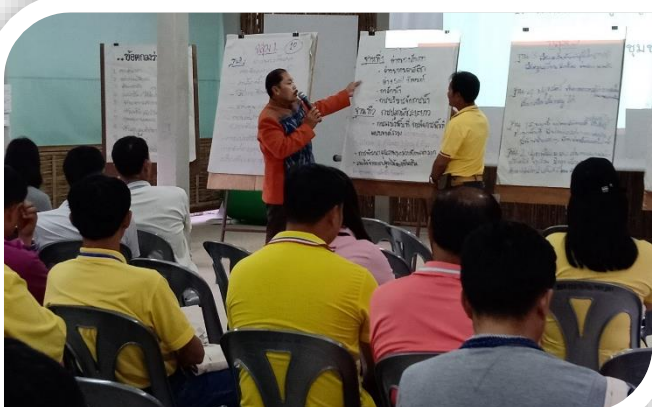
สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. ได้ทราบถึงเรื่องการทำสูตรอาหารสัตว์ วิธีการหมักกล้วยเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์
2. ได้รู้วิธีการนำน้ำไปใช้ในพื้นที่การเกษตรด้วยระบบกัลกน้ำ
3. ได้ทราบถึงการดูแลผลผลิตทางการเกษตรให้มีคุณภาพ
4. เรียนรู้วิธีการปลูกพืชผสมผสานในพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัด
5. ทราบวิธีการปลูกพืชผลหลักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร
6. ได้ทราบถึงวิธีการเพิ่มผลผลิตข้าวด้วยวิธีการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้
7. เรียนรู้วิธีการปลูกพืชหมุนเวียน
8. ทราบถึงวิธีการบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรให้เพียงพอตลอดทั้งปี
9. ทราบถึงการสร้างกฎระเบียบการอนุรักษ์ป่า

การนำไปปรับใช้ในหมู่บ้านและชุมชน

1. นำการทำอาหารสำหรับเลี้ยงสัตว์ เพื่อลดต้นทุนอาหาร
2. นำระบบกัลกน้ำไปใช้ในพื้นที่การเกษตรในชุมชน
3. กลับไปรวมกลุ่มปลูกต้นไม้ มะม่วง เพื่อความเข้มแข็งกลุ่มและสร้างอำนาจต่อรองในการรับซื้อ
4. นำองค์ความรู้จากการเรียนรู้ฐานกิจกรรมไปอบรมถ่ายทอดกับชุมชน
5. นำพลังงานโซล่าเซลล์ไปใช้แทนพลังงานไฟฟ้าในระบบน้ำเพื่อการเกษตร
6. กลับไปทำบ่อพวงสนเขาที่บ้าน
7. นำกระบวนการประชาคมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนไปปรับใช้ในชุมชน
8. จัดทำกองทุนวัคซีนสัตว์เพื่อไปใช้ในชุมชนเพื่อลดอัตราการตายของสัตว์

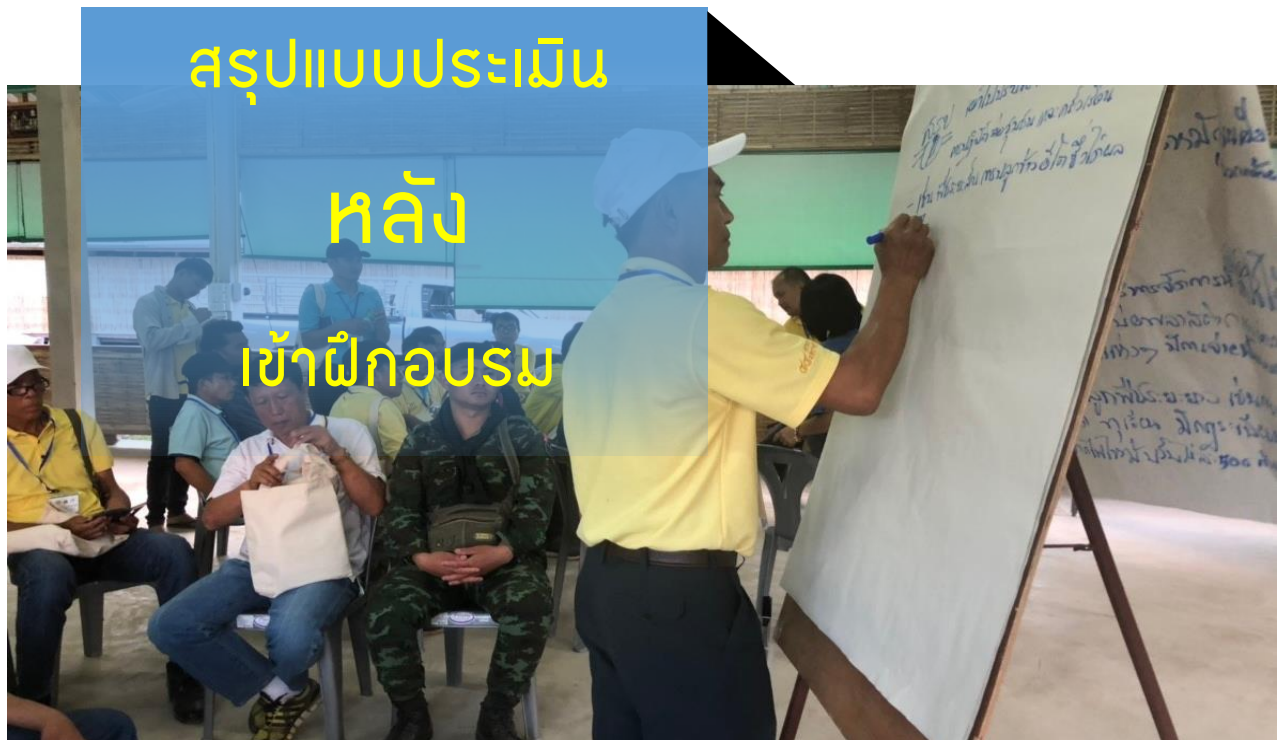
นายปิตรธรรม วิฑิตมนตรี วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ได้กล่าว

สรุปผลการอบรมว่า สิ่งที่คุณเข้ารับการอบรมได้เรียนรู้คือ กระบวนการ และแผนการอบรม โดยจะเห็นได้ว่าการอบรมนั้นไม่เน้นการบรรยาย มีช่วงบรรยายเรื่องแนวทางการพัฒนาทางเลือกเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ส่วนกิจกรรมอื่นๆ จะเป็นการลงไปดูฐานเรียนรู้ 4 ฐาน และเสวนาแลกเปลี่ยนกับคนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและหน่วยงานราชการ เพราะหลักสูตรนี้จะเน้นการมีส่วนร่วม ในเรื่องการพัฒนาทางเลือกนั้น จะเห็นได้ว่าแต่ละเป้าหมายมีหลายทาง ซึ่งเราต้องเลือกในสิ่งที่เหมาะสมกับเรา เหมาะสมกับภูมิสังคม และต้องมีส่วนร่วมในทางเลือกนั้น นั่นคือการพัฒนาทางเลือกแฝงไว้ด้วยหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือความมีเหตุมีผล ความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน

หัวใจของฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน คือการพัฒนาระบบน้ำ ดังพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลฯ ดำริไว้ว่า “น้ำคือชีวิต” และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่าหากไม่แก้ไขปัญหาดังนั้น ก็ไม่สามารถพัฒนาได้ พื้นที่ที่เข้ามาอบรมนี้มีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งล้วนมีความเสี่ยง หากไม่มีภูมิคุ้มกัน โอกาสที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวนั้นมีมาก การมาเรียนรู้ครั้งนี้จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้ท่าน ท่านเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการป้องกันและดูแลลูกบ้าน โดยมีส่วนราชการคอยสนับสนุน หน่วยงานการด้านการศึกษา เสริมองค์ความรู้ ช่วยกันลดความเสี่ยงของปัญหาเสพติด กล่าวโดยสรุป แนวทางการพัฒนาทางเลือก มีหัวใจสำคัญ 3 ข้อ

1. การกระทำอะไรนั้น มีหลายทางเลือก
2. ทางเลือกต้องเหมาะสมกับภูมิสังคม ปัญหาที่เกิดขึ้น คนในพื้นที่ และผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. เน้นเรื่องการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการระดมจากข้างใน

ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	91.67	6.67	-	1.67
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	75.00	25.00	-	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	80.00	15.00	5.00	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	85.00	15.00	-	-
วิทยากรมีความรู้	90.00	8.33	-	1.67
สถานที่อบรม	90.00	10.00	-	-
สถานที่พัก	83.33	16.67	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	86.67	13.33	-	-

หมายเหตุ : มีผู้ส่งแบบประเมิน 60 คน จาก 60 คน